

• ANALİZ

Irak'ta Yeni Seçim: Değişen Dengeler ve Beklentiler

Bilgay Duman, Hüseyin Ali Saeed Himmetli

IRAK'TA YENİ SEÇİM: Değişen Dengeler ve Beklentiler

BİLGAY DUMAN
HÜSEYİN ALİ SAEED HİMMETLİ

COPYRIGHT © 2025

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.

ISBN: 978-625-5703-15-6

Editörya: Ebrar Üzümcü, Berrin Çalışkan, Mustafa Said İşeri
Mizanpaj: Said Demirtaş

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüpsultan 34050 İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstrasse 1, 10117 Berlin GERMANY
berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM
Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET | 7

GİRİŞ | 8

2021 IRAK GENEL SEÇİMLERİ | 9

2025 IRAK PARLAMENTO SEÇİMLERİ
VE SİYASİ PARTİLERİN YAPILANMASI | 13

PARTİLER VE İTTİFAKLAR | 14

BEKLENTİLER | 16

SONUÇ | 20

Bu analiz Irak'ta 2021 seçimleri sonrası yaşanan gelişmeler ve bölgesel dinamikler ışığında 11 Kasım 2025 seçimlerine yönelik hazırlıkları ve muhtemel sonuçları incelemektedir.

ÖZET

Irak 11 Kasım 2025'te yeni parlamento seçimlerini gerçekleştirecektir. Söz konusu seçimler gerek seçim öncesi süreçteki dinamikler gerekse yeniden şekillenen parti, ittifak ve koalisyon ilişkileri bakımından 2003 sonrası siyasal düzenin en kırılğan dönemlerinden birine işaret etmektedir. 2021 seçimlerinin ardından yaşanan siyasi tıkanma, Mukteda Sadr liderliğindeki Sadr Hareketi'nin siyasetten çekilmesi, Şii Koordinasyon Çerçevesi'nin güç kazanması ve Muhammed Şia Sudani başkanlığında kurulan Devleti Yönetme Koalisyonu yaklaşan seçim sürecinin temel eksenlerini oluşturmuştur. Sudani hükümeti yolsuzlukla mücadele, vilayet meclislerinin yeniden seçilmesi, yerinden edilenlerin dönüşü ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi yönündeki söylemleriyle toplumsal desteğini artırmıştır.

Yaklaşık 21 milyon seçmenin oy kullanacağı seçimlerde 31 koalisyon, 38 parti ve 75 bağımsız liste yarışacaktır. Ülkede mezhepsel ve etnik temelli siyasal kimlikler belirleyiciliği varlığını sürdürmektedir. Şii cephede Mukteda Sadr'ın seçimlere katılmama kararı ve Şii partiler arasındaki artan dağınıklık hem seçim sonuçlarını hem de seçim sonrası dönemi önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir.

Sünni cephedeki rekabet sürerken Kürt siyasetinde Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ile Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) arasındaki derin çekişmenin devam etmesi de seçim sürecinin belirleyici unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda genel tablo yüksek düzeyde rekabet, iç blok parçalanmaları ve değişken ittifak senaryolarıyla şekillenmektedir.

GİRİŞ

Irak 11 Kasım 2025'te yeni parlamento seçimlerini gerçekleştirecektir. Ülkede son parlamento seçimleri 10 Ekim 2021'de yapılmış; yaklaşık bir yıl süren müzakereler, tartışmalar ve siyasi pazarlıkların ardından Muhammed Şia Sudani başbakanlığında yeni bir hükümet kurulmuştur. Erken seçimlerle göreve gelen Sudani hükümet programında olağan seçim takvimine dönülmesini hedeflediğini vurgulamış ve bu doğrultuda seçim süreci takvime uygun biçimde başlatılmıştır. Irak Yüksek Seçim Komiserliği tarafından yapılan açıklamaya göre 3 Ekim 2025'te başlayan seçim kampanyası dönemi 8 Kasım 2025'te sona erecektir. Yaklaşık 21 milyon 500 bin kayıtlı seçmenin bulunduğu ülkede 31 koalisyon, 38 siyasi parti ve 75 bağımsız liste Irak Parlamentosundaki 329 sandalye için yarışacaktır.

Irak'ın siyasi sistemi gereği her dört yılda bir seçim yapılması gerekmektedir. Zaman zaman siyasal süreçlerde aksamalar yaşansa da seçimlerin düzenli biçimde gerçekleştirilmesi, ülkede belirli düzeyde kurumsal bir sürekliliğin sağlandığını göstermektedir. 2003'te ABD'nin Irak'ı işgalinin ardından kabul edilen yeni anayasal düzen çok kimlikli bir yapıyı esas almış ancak bu yapı mezhepsel ve etnik gruplar arasındaki gerilimleri de beraberinde getirmiştir. Bu durum özellikle 2004-2008 arasında yaşanan mezhepsel çatışmalarda somut biçimde gözlemlenmiştir. Mezhepsel gerilimin devamı ve DEAŞ gibi terör örgütlerinin ortaya çıkışı ülkenin siyasal istikrarı yeniden tesis etmesini daha da zorlaştırmıştır.

2018'deki parlamento seçimlerinin ardından yaşanan ekonomik durgunluk, kronikleşen elektrik kesintileri, yaygın yolsuzluk ve temel kamu hizmetlerindeki yetersizlikler ise özellikle Şii nüfusun yoğun olduğu Bağdat'ta ve ülkenin güney vilayetlerinde kitlesel halk gösterilerine yol açmıştır. Sosyal ve ekonomik taleplerle başlayan bu protestolar zamanla siyasi bir boyut kazanarak hükümete yönelik geniş çaplı bir tepkiye dönüşmüştür. Artan toplumsal baskı ve siyasi istikrarsızlık ortamında dönemin Başbakanı Adil Abdülmehdi Ekim 2019'da istifa etmek zorunda kalmıştır. Ardından 9 Nisan 2020'de Mustafa Kazımi liderliğinde geçici bir hükümet kurulmuş ve yeni seçimlerin hazırlıkları başlatılmıştır. 2021'de gerçekleştirilen genel seçimlerde Sadr Hareketi birinci parti olarak Mecliste en fazla sandalyeyi kazanmıştır. Ancak hareketin lideri Mukteda Sadr hükümet kurma sürecinde yaşanan siyasi tikanıklıklar ve Şii Koordinasyon Çerçevesi ile derinleşen anlaşmazlıklar nedeniyle 2022'de siyasetten çekildiğini açıklamıştır. Bu kararın ardından Sadr Hareketi'ne mensup 73 milletvekili topluca istifa etmiştir. Böylece Mecliste oluşan boşluk Şii Koordinasyon Çerçevesi tarafından doldurulmuştur.

Etnik ve mezhep temelli sorunlar alt kimlikleri aşan kapsayıcı ulusal projelerin yokluğunda halen güç paylaşımının temel referansları olarak öne çıkmaktadır. Bu yaklaşım kalıcı siyasi istikrar üretmekte yetersiz kalsa da temsil güvencesi iddiasıyla meşruiyetini korumaktadır. Bu analiz Irak'ta 2021 seçimleri sonrası yaşanan gelişmeler ve bölgesel dinamikler ışığında 11 Kasım 2025 seçimlerine yönelik hazırlıkları ve muhtemel sonuçları incelemektedir.

Etnik ve mezhep temelli sorunlar alt kimlikleri aşan kapsayıcı ulusal projelerin yokluğunda halen güç paylaşımının temel referansları olarak öne çıkmaktadır.

2021 IRAK GENEL SEÇİMLERİ

10 Ekim 2021'de Irak'ta erken genel seçimler yapılmıştır. Beklendiği üzere gerçekleştirilen beşinci genel seçimlere katılım oranı düşük olmuştur. Katılım oranlarına bakıldığında kayıtlı seçmenin yüzde 41'inin¹ seçimlere katıldığı görülmektedir.

2021 parlamento seçimlerinde Şii siyasi yelpazeyi temsil eden başlıca partiler farklı liderlikler etrafında örgütlenerek seçimlere katılmıştır. Mukteda Sadr liderliğindeki Sairun (Yürüyenler) Hareketi diğer Şii partilerden bağımsız bir çizgi izleyerek seçimlere tek başına girmiştir. Buna karşılık Şii Koordinasyon Çerçevesi çatısı altında bir araya gelen yapılar arasında Nuri Maliki'nin öncülüğündeki Kanun Devleti Koalisyonu, Hadi Amiri liderliğindeki Fetih Koalisyonu, Ammar Hakim'in başını çektiği Hikmet Akımı ve eski Başbakan Haydar İbadi'nin kurucusu olduğu Zafer Koalisyonu yer almıştır. Bu aktörler Şii toplumsal tabanı temsil eden başlıca siyasal güçler olarak öne çıkmıştır.

¹ "41% بلغت المشاركة العراقية: مفوضية الانتخابات (Irak Seçim Komisyonu: Katılım Oranı Yüzde 41'e Ulaştı)", Al Arabiya, 11 Ekim 2021, <https://tinyurl.com/4urxfbef>, (Erişim tarihi: 20 Ekim 2025).

TABLO 1. Şİİ KOORDİNASYON ÇERÇEVESİ'NDE YER ALAN PARTİLER

İttifak Adı	Lider
Kanun Devleti Koalisyonu	Nuri Maliki
Fetih Koalisyonu	Hadi Amiri
Hikmet Akımı	Ammar Hakim
Zafer Koalisyonu	Haydar İbadi
Ulusal Ahit	Falih Feyyad
Hukuk Hareketi	Hüseyin Münis
Vatana Güç	Abdülhüseyin Abtan
Ulusal Yöntem	Ammar Tu'me

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Sünni siyasi aktörler de farklı liderlikler etrafında şekillenen partiler aracılığıyla siyasi sahnede yer almıştır. Muhammed Halbusi liderliğindeki Takaddum (İlerleme) Partisi, Hamis Hançer'in öncülük ettiği Siyade (Egemenlik) Partisi, Musenna Samarrai liderliğindeki Azim Partisi, Usame Nuceyfi'nin başını çektiği Mutrahidun (Birleşmişler) Partisi ve Türkmen kökenli Sabit Abbasi liderliğinde faaliyet gösteren Hasim (Kararlı) Partisi Ekim 2021 seçimlerinde öne çıkan başlıca Sünni partiler arasında yer almıştır.

Kürt siyasi aktörler de Mesut Barzani liderliğindeki KDP, Bafel Talabani'nin başkanlığını yürüttüğü KYB'nin yanı sıra İslami hareketler ve farklı siyasi oluşumlarla 2021 parlamento seçimlerine katılmıştır.

TABLO 2. 2021 IRAK PARLAMENTO SEÇİM SONUÇLARI

Parti/Blok	Lider	Kazanılan Milletvekili Sayısı	Açıklama
Sairun	Mukteda Sadr	73	Seçimlerde en çok milletvekili kazanan parti olmuştur.
Takaddum	Muhammed Halbusi	37	Parlamento başkanının partisidir. Daha sonra parlamento başkanlığından azledilmiştir.
Kanun Devleti Koalisyonu	Nuri Maliki	33	Eski başbakanın koalisyonudur.
KDP	Mesut Barzani	31	IKYB, Erbil merkezlidir.
KYB	Bafel Talabani	18	IKYB, Süleymaniye merkezlidir.
Fetih Koalisyonu	Hadi Amiri	17	İran destekli Şii milis grupların partisi olarak bilinmektedir.
Azim Koalisyonu	Musenna Samarrai	12	Sünni temsilcisi olarak seçimlere katılmıştır.
İmtidad Hareketi	Alaa Rikabi	9	Kendilerini göstericiler olarak tanıtan bir siyasi oluşumdur.

Kaynak: Ali Jawad, "Iraq Announces Full Results of Parliamentary Elections", Anadolu Ajansı, 18 Kasım 2021.

2021 parlamento seçimleri sonuçlarına göre birinci sırayı Mukteda Sadr liderliğindeki Sairun Hareketi alırken ardından Muhammed Halbusi liderliğindeki Takaddum (İlerleme) Partisi gelmiştir. Seçimlerde Nuri Maliki'nin liderliğindeki Kanun Devleti Koalisyonu üçüncü, Mesut Barzani'nin liderliğindeki KDP ise dördüncü sırada yer alarak sürecin başlıca aktörleri olmuşlardır. Seçim sonuçlarına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Bu başarının ardından Mukteda Sadr liderliğindeki hareket; Parlamento Başkanı Muhammed Halbusi'nin öncülük ettiği Sünni ittifakı ve KDP ile ulusal çoğunluk hükümeti kurma hedefiyle bir siyasi ittifak oluşturmuştur. Ancak bu oluşum seçim sonuçlarını kabul etmeyen ve Şii siyasi yapı içinde yer alan Şii Koordinasyon Çerçevesi tarafından sert şekilde eleştirilmiştir. Koalisyon üyeleri seçim sonuçlarına itiraz ederek protesto gösterileri düzenlemiştir. Bu süreç zamanla taraflar arasında fiili çatışmalara dönüşmüştür.

Artan siyasi gerilim ve tıkanıklık ortamında Mukteda Sadr 2022'de siyasetten çekildiğini açıklamış ve hareketine mensup 73 milletvekilinin Irak Parlamentosundan istifasını sağlamıştır. Sadr bu kararın gerekçesi olarak “yolsuzlukla suçlanan unsurlarla aynı zeminde siyaset yapmayı reddettiğini” ifade etmiştir.²

Sadr Hareketi milletvekillerinden boşalan sandalyeler anayasal prosedür doğrultusunda yedek adaylar ve diğer listeler arasında yeniden dağıtılmıştır. Bu süreç sonucunda Şii Koordinasyon Çerçevesi önemli ölçüde sandalye kazanarak Meclisteki etkisini artırmıştır. Sadr Hareketi'ne ait 73 sandalyeden 3'ü Sünni Arap adaylara geçerken kalan büyük çoğunluk Şii Koalisyon Çerçevesi'ni oluşturan gruplara aktarılmıştır.

Sadr Hareketi'nin siyasetten çekilmesinin ardından oluşan siyasi boşluk Şii Koordinasyon Çerçevesi'nin Meclis içindeki etkisini artırmıştır. Bu gelişme doğrultusunda koalisyon bileşenleri başbakanlık makamı için ortak bir aday üzerinde uzlaşarak Muhammed Şia Sudani'yi aday göstermiştir. Ancak Sudani'nin başbakan olabilmesi ve Meclisten güvenoyu alabilmesi için Sünni, Türkmen, Kürt ve diğer azınlıkları temsil eden siyasi aktörlerin kendi çıkar ve taleplerini koruyacak ortak bir uzlaşma zemini bulmaları da gerekmiş ve bu çerçevede Devlet Yönetme Koalisyonu formülü geliştirilmiştir.

Sünni taraf, Sünni vilayetlerde faaliyet gösteren silahlı milislerin çekilmesi, bu bölgelerde güvenliğin yerel polis güçleri tarafından sağlanması, güvenlik kurumlarında bölge halkının istihdam edilmesi ve Curf el-Sakhr gibi bölgelerden yerinden edilen kişilerin geri dönmesini talep etmiştir. Ayrıca Hesap Verebilirlik ve Adalet Komisyonunun feshi, dosyaların yargıya devri, Terörle Mücadele Ka-

² “استقالة نواب التيار الصدري وسط استمرار الجمود السياسي في العراق” (Irak'taki Siyasi Çıkılmaz Süreken Sadr Milletvekilleri İstifa Etti)”, BBC Arapça, 12 Haziran 2022, <https://www.bbc.com/arabic/middleeast-61778842>, (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2025).

TABLO 3. SADR HAREKETİ'NİN MECLİSTEN ÇEKİLMESİ SONRASINDA Şİİ KOORDİNASYON ÇERÇEVESİ BİLEŞENLERİNİN ELDE ETTİĞİ MİLLETVEKİLİ SAYISI			
Koalisyon/Parti Adı	Sadr Hareketi'nden Önceki Sandalye Sayısı	Sadr Hareketi'nin Çekilmesinden Sonra Eklenen Sandalye Sayısı	Toplam
Sadr Bloku	73	0	0
Kanun Devleti Koalisyonu	33	5	38
Bağımsız Adaylar (Şiiler)	23	11	34
Fetih Koalisyonu	19	12	31
İmtidad Hareketi	9	7	16
Ulusal Devlet Güçleri Koalisyonu	4	7	11
Işrakat Kanun Hareketi	3	4	7
Tasmeem İttifakı	2	1	3
Hukuk Hareketi	2	1	3
Ulusal Sözleşme Koalisyonu	1	1	2
Ulusal Yöneliş Koalisyonu	1	1	2
Fırat Akımı Hareketi	1	1	2
Irak Vefa Hareketi	1	1	2
Vasit Eyaleti Bağımsızları Topluluğu	1	1	2
Kadimun (Geliyoruz)	1	1	2
Ulusal Üretim Koalisyonu	1	1	2
İktidar ve Vatan Topluluğu	1	1	2
Ulusal Sened Topluluğu	1	1	2
Medeni Parti	1	1	2
Ulusal Irak Hareketi	1	1	2
Değişim ve Ayaklanma-Nur Hareketi	1	1	2
Vefa ve Değişim Bloku	1	1	2
Ulusal Emel (Umut) Koalisyonu	1	1	2
Ulusal Biladi Hareketi	1	1	2
Fav-Zaho Topluluğu	1	1	2
Muhafazakarlar	1	1	2
Toplam	182	70	179

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

nunu'nun 4. maddesinin iptali ve cezaevlerinde haksız yere tutulan mahkumların serbest bırakılması da Sünni aktörlerin temel talepleri arasında yer almıştır.

Kürtler ise petrol ve gaz yasasına ilişkin anlaşmazlıkların çözülmesini ve Federal Mahkemenin bölge petrolünün Bağdat'a devri yönündeki kararının uygu-

lanmamasını talep etmiştir. Koalisyon yaşanan siyasi çıkmazı aşmak ve Meclisteki büyük siyasi blokların iş birliğiyle yeni bir hükümet kurmak amacıyla oluşturulmuştur. Şii, Kürt ve Sünni ana akım partileri bünyesinde toplamayı başaran bu ittifak Mecliste güçlü bir çoğunluğun oluşmasına imkan tanımıştır. Böylece İran'a yakın Şii Koordinasyon Çerçevesi'nin desteğini alan Sudani'nin başbakanlık pozisyonu güçlenmiş ve hükümetin kurulma süreci tamamlanmıştır.

Sudani'nin hükümet programı çerçevesinde daha önce feshedilen vilayet meclislerinin yeniden seçilmesi, yolsuzlukla mücadelede etkili denetim mekanizmalarının oluşturulması ve yerinden edilmiş kişilerin altı ay içinde kendi bölgelerine dönmelerinin sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca DEAŞ'tan kurtarılan bölgelerde uygulanan güvenlik izinlerinin kaldırılması, kayıp kişilerin akıbetinin açıklığa kavuşturulması ve uyuşturucuyla mücadeleye yönelik kapsamlı bir ulusal kampanyanın başlatılması da programda yer almıştır.

Yasama alanında ise Federal Mahkeme Kanunu'nun altı ay içinde yasalştırılması, parlamento seçim yasasında üç ay içinde değişiklik yapılması ve bir yıl içerisinde erken genel seçimlerin düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.³ Ancak Sudani, hükümet programında yer almasına rağmen ülkeyi erken genel seçimlere götürmemiştir. Bunun başlıca nedeni ise Sudani'nin önceliğini kapsamlı reformlara vermesi ve bu reform sürecini tamamlamadan seçim sürecine girmenin uygun olmayacağını düşünmesidir. Ayrıca ülkedeki siyasi dengelerin kırılabilirliği, taraflar arası uzlaşma eksikliği ve bölgesel düzeyde yaşanan gelişmeler de seçimlerin ertelenmesinde etkili olmuştur.

2025 IRAK PARLAMENTO SEÇİMLERİ VE SİYASİ PARTİLERİN YAPILANMASI

Sudani'nin attığı adımlar hem halk desteğini kazanmasına hem de siyasi konumunu güçlendirmesine katkı sağlamıştır. Ancak bu süreçte özellikle Şii gruplar arasında Sudani'ye rakip olabilecek ayrışmaların ortaya çıktığı da görülmektedir. Normal şartlarda dört yılda bir seçim yapılan Irak'ta son seçimlerin üzerinden tam dört yıl bir ay geçmiştir. Bu doğrultuda Sudani zamanlamayı doğru yaparak yeni dönem seçim hazırlıklarını başlatmıştır. Öte yandan Bakanlar Kurulu 9 Nisan 2025'te aldığı kararla parlamento seçimlerinin 11 Kasım 2025'te yapılmasına karar vermiştir. Bununla birlikte Irak Yüksek Bağımsız Seçim Komisyonu ülkedeki 46 milyonluk nüfusun içinde yaklaşık 30 milyon kişinin seçmen kartının güncellendiği ve bu kişilerin yaklaşan parlamento seçimlerinde oy

³ Ahmed Debbağ, "بعد التصويت عليه واعتماده رسمياً.. ما إمكانية تنفيذ حكومة السوداني المنهاج الوزاري بالعراق؟" (Oylamadan Geçip Resmi Olarak Kabul Edilmesinin Ardından Sudani Hükümetinin Bakanlık Programını Irak'ta Uygulama İmkânı Nedir?), Aljazeera Arapça, 18 Aralık 2022, <https://tinyurl.com/yck9uk4m>, (Erişim tarihi: 20 Ekim 2025).

kullanma hakkına sahip olduğunu açıklamıştır.⁴ Ancak daha sonra Irak Yüksek Bağımsız Seçim Komisyonu tarafından yapılan nihai açıklamada sayı 21 milyon 404 bin 291 kişi olarak güncellenmiştir.⁵

Bakanlar Kurulu seçim takvimine ilişkin kararını açıkladıktan sonra Irak'taki siyasi partiler 2025 genel seçimlerine katılmak üzere siyasi ve örgütsel hazırlıklarını hızlandırmıştır. Mevcut partiler yeniden yapılanma ve ittifak arayışlarına yönelirken bazı yeni oluşumlar da sahneye çıkmaya başlamıştır.

PARTİLER VE İTTİFAKLAR

Önceki seçimlerde de olduğu gibi halen Irak'ta kimlik temelli siyasal oluşumların ötesine geçilemediği görülmektedir. Etnik ve mezhep kimlikleri üzerinden yapılan siyasal oluşumlar 11 Kasım 2025'teki seçimlerde de kendini açık bir biçimde göstermektedir. Bu nedenle siyasal tanımlamaları etnik ve mezhebi gruplar üzerinden yapmak yerinde olacaktır.

Irak'taki siyasetin yürütücüsü konumunda olan ve bugüne kadar başbakanın seçildiği Şii blokta önemli bir dağınıklık söz konusudur. 2003 sonrası Irak siyasetinin Şiiler açısından önemli figürleri olan ve daha önce pek çok seçimde birlikte hareket eden ancak 2018 sonrası dönemde ayrılmaya başlayan lider ve gruplar 11 Kasım 2025 seçimlerine daha dağınık gitmektedir. Nuri Maliki liderliğindeki Kanun Devleti Koalisyonu önemli bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Bu koalisyon, içinde çok sayıda oluşum ve yan listeyi barındırmaktadır. Bunlar arasında Beşair Hareketi (Yaser Suheyl; Maliki'nin damadı), Muntasırın Bloku (Ebu Alaa Velai), Selahaddin İttifakı (Cemal Muhammed Cafer), Yüksek İslam Konseyi, Derin (Umuk) İttifakı (Halid Esemi), Diyala Evvela İttifakı (Dava, Send ve Esas ittifakları) ve Musul merkezli Ulusal Hadba İttifakı (Maliki) bulunmaktadır. Ammar Hakim liderliğindeki Ulusal Devlet Güçleri İttifakı eski Başbakan Haydar İbadi'nin Zafer (Nasr) İttifakı ile ortaklık kurmuştur. Hadi Amiri liderliğindeki Bedir Listesi, Kays Khazali öncülüğündeki Sadıkun Listesi, Humam Hammudi liderliğindeki Abşir Ya Irak İttifakı, Irak İslam Yüksek Konseyi ile yedi grubu barındırmaktadır. Ali Muhsin Ekber Mendelavi yönetimindeki Irak Esas Koalisyonu ve Amir Fayez liderliğindeki Tasmem İttifakı ile seçimlere katılacaktır.

Mevcut Irak Başbakanı Sudani ise parlamento seçimlerine katılmak için İmar ve Kalkınma İttifakı (el-İmar ve at-Tanmiyye) adını taşıyan yeni bir siyasi oluşum kurduğunu ilan etmiştir. Bu ittifakta Başbakan Sudani'nin liderliğindeki

4 "Irak'ta Parlamento Seçimleri için 11 Kasım Tarihi Belirlendi", Aljazeera Net, 9 Nisan 2025, <https://tinyurl.com/ycz8ppks>, (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2025).

5 "Irak'ın Kadın Parlamenterler: Rekabet ve Halk Boykotu Korkusu", Anadolu Ajansı Arapça, 2 Ekim 2025, <https://tinyurl.com/bdh6fs9>, (Erişim tarihi: 20 Ekim 2025).

Fırateyn Akımı'nın yanı sıra mevcut Çalışma Bakanı Ahmed Esedî'nin öncülük ettiği Sümer Ülkesi Topluluğu, Haşdi Şabi Heyeti Başkanı Falih Feyyad liderliğindeki Ulusal Sözleşme İttifakı, İyad Allavî'nin yönettiği Vataniye Koalisyonu, Kerbela Valisi Nasif Hatabî'nin başkanlık ettiği Kerbela Yenilik İttifakı, Milletvekili Muhammed Sayhud'un liderliğindeki Nesillerin Buluşması ve Muhammed Saheb Darracı'nın öncülüğündeki Ulusal Çözüm İttifakı yer almaktadır. Söz konusu ittifak Şii gruplar açısından yeni bir dinamiği temsil etmektedir. 2021 seçimlerinde en fazla sandalyeye sahip olan ancak sonradan siyasetten çekildiğini açıklayan Sadr'ın katılmadığı bu seçimlerde Sudani'nin kurduğu ittifakın ön plana çıktığı konuşulmaktadır.

Sünni cephede ise Savunma Bakanı Sabit Abbasi liderliğinde kurulan Ulusal Kararlılık (Hasim) İttifakı dikkat çekmektedir. İçerisinde Çözüm Partisi lideri Cemal Kerbuli ve eski Elektrik Bakanı Kasim Fahdavi'nin de yer aldığı bu ittifak Selahaddin ilinde Kuteybe İbrahim Cuburi ile hareket edecektir. Önceki il meclisi seçimlerinde ise Muttahidun Koalisyonu Usame Nuceyfi ve eski Maliye Bakanı Rafi İsvai ile ortak çalışmalar yapılmıştır.

Ayrıca Musenna Samarraî liderliğindeki Azm el-İrak İttifakı ve Usame Nuceyfi liderliğindeki Muttahidun Koalisyonu 2025 seçimlerinde birlikte hareket etme kararı olarak ittifak oluşturmuştur. Takaddum Partisi, Muhammed Halbasi liderliğinde seçimlere tek başına katılacağını açıklamıştır. Ancak Kerkük'te Kimmem ve Kıyade ittifaklarıyla seçimlerde birlikte hareket edileceği duyurulmuştur.

İrak'ın kuzeyindeki Kürt siyasi partiler 2025 seçimlerine yönelik hazırlıklarını hızlandırmıştır. Mesud Barzani liderliğindeki KDP, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) sınırları içindeki vilayetlerin yanı sıra Musul, Kerkük, Selahaddin ve Diyala vilayetlerinde de seçimlere katılacaktır. Bafel Talabani'nin liderliğini yaptığı KYB ise IKBY vilayetlerinin yanı sıra Musul, Kerkük ve Diyalâ'da seçim çalışmalarını sürdürmektedir. Öte yandan son yıllarda öne çıkan Kürt iş insanı Şahsuvar Abdulvahid'in liderliğindeki Yeni Nesil Hareketi yalnızca IKBY sınırları içindeki bölgelerde genel seçimlere katılacaktır. Ancak 13 Ağustos 2025'te yükseliş gösteren Yeni Nesil Hareketi'nin lideri Şahsuvar Abdulvahid, hakkında açılan dava nedeniyle tutuklanmıştır.⁶

2003'ten bu yana sistematik bir şekilde siyasi süreçlerin dışında bırakılan Türkmenler ise Muhammed Seman Ağa liderliğindeki Birleşik Irak Türkmen Cephesi (ITC) çatısı altında 2025 parlamento seçimlerine katılacaktır. ITC özellikle Kerkük ve Diyala vilayetlerinde kendi adıyla seçimlere girecektir. Bağdat'ta ise Savunma

Etnik ve mezhep kimlikleri üzerinden yapılanan siyasal oluşumlar 11 Kasım 2025'teki seçimlerde de kendini açık bir biçimde göstermektedir.

⁶ “القبيض على رئيس أكبر حزب معارض في إقليم كردستان العراق” (IKBY'nin En Büyük Muhalefet Partisinin Lideri Gözaltına Alındı), Al Arabiya, 13 Ağustos 2025, <https://tinyurl.com/mrnxhp83>, (Erişim tarihi: 20 Ekim 2025).

Bakanı Sabit Abbasi'nin öncülüğünde oluşturulan Hasim Koalisyonu listesinde yer alacaktır. Selahaddin vilayetinde ITC'nin bir adayı Hasim Koalisyonu ve diğer adayı da Azm Koalisyonu çatısı altında seçimlerde yarışacaktır. Ninova vilayetinde ise ITC, Hasim Koalisyonu bünyesinde seçimlere katılacaktır.⁷

Irak'taki azınlıkların siyasi temsiliyeti de dikkate değer bir unsur olarak öne çıkmaktadır. 2021 parlamento seçimlerinde Hristiyan toplulukları temsil ettiğini iddia eden Babiliyun Hareketi, Reyyan Keldani liderliğinde azınlıklara ayrılan 5 sandalyeden 4'ünü kazanarak dikkat çekici bir başarı elde etmiştir. Keldani 2025 genel seçimlerinde de Hristiyanları temsil etmek için aday olarak yarışacaktır.

Irak Seçim Yasası uyarınca Temsilciler Meclisinde azınlıklar için toplam 9 sandalye ayrılmıştır. Bunlardan 5'i Hristiyanlara, diğerleri de Yezidiler, Şebekler, Sabean-Mandeanlar ve Feyli Kürtlere ayrılmış olup her bir gruba birer sandalye tahsis edilmiştir.

Hristiyan adaylar 5 sandalye için Bağdat, Musul, Kerkük, Duhok ve Erbil'de yarışacaktır. Yezidi ve Şebek adaylar ise Musul vilayetindeki tek sandalye için rekabet etmektedir. Bu kota sistemi azınlıkların parlamentoda doğrudan temsil edilmesini sağlama amacı taşımaktadır.

BEKLENTİLER

2025 parlamento seçimleri öncesinde ülkedeki siyasi dengelerde dikkat çekici bir değişim süreci yaşanmaktadır. Şii Koordinasyon Çerçevesi bileşenleri arasındaki iç rekabet söz konusu ittifakın zayıfladığı yönündeki algıyı güçlendirmekte ve sahadaki etkinliğinin belirgin biçimde azalabileceğine dair değerlendirmelere neden olmaktadır. Buna karşılık Şii siyasi çevrelerde özellikle Başbakan Sudani liderliğinde artan bir güç konsolidasyonu gözlemlenmektedir.

Sadr Hareketi'nin seçimlere katılmama kararı sonrasında Şii partiler bu hareketin seçmen tabanına hitap edebilmek amacıyla yoğun bir rekabet içine girmiştir. Kamuoyu araştırmalarına göre seçimleri boykot eden Sadr yanlısı seçmenin önemli bir kısmının oylarını Başbakan Sudani lehine kullanabileceği yönünde bir beklenti oluşmuştur. Sudani'nin liderliğini üstlendiği siyasi yapının seçimlerden birinci parti olarak çıkacağına ilişkin güçlü bir kanaat kamuoyunda giderek yaygınlaşmaktadır. Bu durumun temelinde ise Sudani'nin hem iç siyasi dengeleri hem de bölgesel ilişkileri gözetken temkinli ve dengeli bir siyaset yürütmesi yatmaktadır. Bu yaklaşım onu geniş toplumsal kesimler nezdinde uzlaştırıcı bir lider olarak konumlandırmaktadır. Halkın temel ihtiyaçlarına yönelik uygulamaya koyduğu sosyal ve ekonomik projeler kamuoyu memnuniyetini artıran başlıca unsurlar arasında değerlendirilmektedir.

⁷ "ITC, Farklı İllerde Seçime Katılacak Adayları Açıkladı", Türkmeneli Televizyonu, 25 Temmuz 2025, <https://www.youtube.com/watch?v=B4w6VqAOJJM>, (Erişim tarihi: 28 Temmuz 2025).

Başbakan Sudani'nin kurduğu koalisyon dikkat çekici bir çeşitlilik içermektedir. Örneğin İyad Allavi liderliğindeki Ulusal Koalisyon liberal çizgide bir hareket olarak öne çıkmakta ve Irak'taki farklı toplumsal kesimleri temsil etme iddiası taşımaktadır. Bu çeşitliliğin temel amacı ise Koordinasyon Çerçevesi içinde etkili bir rekabet yürütmek ve seçim kampanyasını güçlendirmek için dışarıdan farklı siyasi oluşumları koalisyona dahil etmektir. Sudani'nin başbakanlık görevine geldikten sonra görece bazı başarılar elde ettiği; bu nedenle de halk nezdindeki popülerliği ve seçimlerde oy kazanma potansiyelinin test edilmek istendiği ifade edilmektedir.

Şii Koordinasyon Çerçevesi genel olarak İran'a yakınlığıyla bilinmektedir. Bu durum ittifakın iç ve dış politikadaki konumunu uzun süredir şekillendiren önemli bir unsurdur. Ancak son dönemde yaşanan İran-İsrail geriliminin bölgesel yansımaları ve Tahran'ın Ortadoğu'daki diplomatik etkinliğinde gözlemlenen zayıflama söz konusu Şii ittifakın Irak iç siyasetindeki gücünü olumsuz yönde etkilemiştir.

Özellikle uluslararası aktörlerin İran'ın Irak'ta yeni kurulacak hükümet üzerinde belirleyici bir rol oynamasına karşı artmakta olan direnci, bu sürecin dış dinamiklerle ne denli iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır. Bu gelişmeler ışığında İran'a yakın grupların seçim sonrası hükümet kurma sürecinde etkilerini sürdürebilme kapasitesinin sınırlanabileceği ve iç siyasi dengelerde önemli kaymaların yaşanabileceği değerlendirilmektedir.

Şii Koordinasyon Çerçevesi'nden bazı partilerin ayrılarak yeni koalisyonlar kurması, Şii gruplar arasında çıkar çatışmaları ve liderlik mücadelesinin yaşandığını göstermektedir. Başbakan Sudani siyasi kariyerine Nuri Maliki liderliğindeki partide başlamış, milletvekilliği ve bakanlık görevlerini bu yapı içerisinde üstlenmiştir. Ancak bugün Sudani'nin özellikle ülkenin güney ve orta bölgelerinde yaşayan halk nezdinde artan popüleritesi Şii siyasi çevrelerde endişeye yol açmaktadır. Şii Koordinasyon Çerçevesi içindeki bazı partiler özellikle Sadr Hareketi'nin seçimlere katılmama kararı sonrasında Sudani'nin öne çıkmasından ve en fazla milletvekili çıkarabilecek aktörlerden biri haline gelmesinden kaygı duymaktadır. Bu endişenin temelinde ise Sadr Hareketi'nin çekilmesiyle birlikte Sudani'nin Şii seçmen üzerindeki etkisinin artması ve güçlü bir rakip konumuna yükselmesi yatmaktadır. Başlangıçta "uzlaşma adayı" olarak görülen Sudani'nin bölgesel ve uluslararası aktörlerle kurduğu dengeli ilişkiler de ikinci dönem başbakanlık hedefi taşıdığına dair işaretler olarak yorumlanmaktadır.

Sünni siyasi cephede Parlamento Başkanı Halbusi liderliğindeki Takaddum Hareketi önemli bir aktör olarak öne çıkarken karşısında Irak Savunma Bakanı Sabit Abbasi öncülüğünde kurulan yeni bir siyasi oluşum giderek güç kazanmaktadır. Ancak Abbasi'nin ittifakı henüz tam olarak şekillenmiş ve oturmuş bir ko-

Irak'ta seçim sonuçları yalnızca oy oranlarıyla değil etnik ve mezhepsel kimlik grupları arasındaki siyasi ilişkiler, güç dengeleri ve ittifak yapılarına göre de şekillenecektir.

alasyon niteliği taşımamaktadır. Her ne kadar Abbasi ve onu destekleyen diğer Sünni partilerin Parlamentodaki sandalye sayısını artırabilecekleri öngörülse de bu grupların seçim sonrasında Meclis çatısı altında ortak bir blok oluşturup oluşturamayacakları ise belirsizliğini korumaktadır.

Nitekim Halbusi, hakkında açılan davadan beraat etmesine rağmen Savunma Bakanı Abbasi'nin meclis başkanlığı için güçlü bir rakip olarak öne çıkması Sünni siyasi temsilde birlik sorununun halen aşılamadığını göstermektedir.

Ekim 2024'te IKBY'de gerçekleştirilen seçimlerde Mesut Barzani liderliğindeki KDP birinci sırada yer almıştır. Bafel Talabani'nin liderlik ettiği KYB ikinci sırayı alırken Şahsuvar Abdulvahid'in öncülüğündeki Yeni Nesil Hareketi ise sandalye sayısını 8'den 15'e çıkararak önemli bir yükseliş göstermiştir. 2021 seçimlerinde KDP 31 sandalye ve KYB de 18 sandalye kazanmıştır. Son dönemde Bağdat ve Erbil yönetimleri arasında yaşanan memur maaşları krizinin, KDP'ye belli ölçüde oy kaybettirme potansiyeli taşıdığı değerlendirilse de geçmişte benzer krizlerin yaşandığı ve buna rağmen KDP'nin genel seçimlerde IKBY'de birinci parti olduğu göz önünde bulundurulduğunda benzer bir senaryonun 2025 seçimlerinde de tekrarlanması muhtemel görünmektedir. Ancak IKBY'de yaklaşık bir yıl önce seçimler yapılmasına rağmen halen yeni bir bölgesel hükümet kurulabilmiş değildir. Öte yandan Yeni Nesil Hareketi lideri Şahsuvar Abdulvahid'in tutuklanması her ne kadar hukuki bir süreç olarak gösterilse de Erbil yönetimi açısından önemli bir dezavantaj oluşturmuştur. Zira söz konusu parti yükseliş trendi içerisinde ve bu durum halkın gözünde siyasi bir müdahale olarak algılanma ihtimalini güçlendirmektedir.

Öte yandan Irak'ın üçüncü kurucu unsuru olan ve bugüne kadar nüfus potansiyellerinin altında bir siyasi temsile sahip olan Türkmenler 2025 genel seçimlerine Kerkük vilayetinde ITC adı altında katılacaktır. Bir önceki seçimde Türkmenler Kerkük'ten ITC aracılığıyla yalnızca bir milletvekili çıkarabilmiştir. Ancak aynı vilayetten Bedir Örgütü içinde yer alan bir başka Türkmen aday da seçilerek Parlamente'ye girmeyi başarmıştır. Bu durum Türkmenlerin seçimlerde parçalı yapısının olumsuz sonuçlarını gözler önüne sermiştir.

Bu kez ITC, Kerkük dışında Türkmenlerin yoğun yaşadığı bölgelerde daha geniş bir etki alanı oluşturmak adına Irak Savunma Bakanı Abbasi liderliğindeki Hasim Koalisyonu ile ittifaka gitmiştir. Böylece Türkmen adaylar yalnızca ITC listelerinde değil aynı zamanda bu geniş koalisyonun listelerinde de yer bularak seçimde daha görünür ve etkili bir pozisyona kavuşmayı hedeflemektedir.

Türkmenler 2003 sonrası siyasi süreçte sistematik olarak hem anayasal hakları hem de siyasi temsilden büyük oranda mahrum bırakılmıştır. Ayrıca mezhepsel ayrışmalar (Sünni-Şii) Türkmen siyasi birliğini zayıflatmış ve Türkmen halkının ortak taleplerle siyaset sahnesine çıkmasını engellemiştir. Bu durum özellikle hükümet kurma süreçlerinde Türkmenlerin bakanlık talebinin reddedilmesine neden olmuş-

tur. Zira diğer siyasi aktörler “Türkmenlerin kendi aralarında dahi uzlaşmadığı” gerekçesini öne sürerek onların haklarını görmezden gelmiştir.

2025 seçimleri öncesinde mezhepsel söylemlerin geri plana itilmesi ve Türkmenlerin ortak listeyle güçlü bir temsile yönelmesi halinde hem milletvekili sayısının artabileceği hem de siyasi taleplerin daha etkili biçimde dile getirilebileceği yönünde güçlü kanaatler oluşmuştur. Mezhepsel kimlik vurgusu Türkmen siyasetinin bütünleşmesini zorlaştırmakta ve bütüncül mücadelesine zarar vermektedir.

2003 sonrası kurulan Irak’ın anayasal ve siyasal yapısı büyük ölçüde etnik ve mezhepsel temeller üzerine inşa edilmiştir. Bu durum Şii, Sünni, Kürt ve Türkmen gruplar arasındaki ilişkilerin gerilimli bir zeminde şekillenmesine yol açmaktadır. Sünniler 2003 sonrası dönemde siyasi süreçlerden dışlandıklarını sıkça dile getirirken Kürtler içinde de siyasi ayrışmalar gözlemlenmektedir. Bu bağlamda KDP genellikle Sünni çevrelere yakın dururken KYB ise Şii aktörlerle daha sıkı ilişkiler kurmaktadır. Türkmenler ise Irak’ın toprak bütünlüğünü savunmakta ve mezhepsel bölünmelere karşı mesafeli bir duruş sergilemektedir.

Diğer yandan Irak siyasetinde uzun yıllardır etkili olan mezhep temelli siyasi yapılanmalar 2025 seçimleri öncesinde zayıflama belirtileri göstermektedir. Farklı etnik ve mezhebi kimliklere sahip siyasi aktörlerin ortak listelerle seçimlere hazırlanıyor olması, mezhep ayrımlarına dayalı geleneksel yapının yerini daha pragmatik ve çıkar odaklı ittifaklara bırakabileceğine işaret etmektedir.

Seçim dönemlerinde Şii siyasi bloklar arasında rekabet ve iç çekişmeler belirgin biçimde artmaktadır. Ancak Şiiler seçimlerin ardından çoğunlukla Parlamento çatısı altında yeniden bir araya gelmektedir. Fakat yaklaşan seçimlerde Başbakan Sudani’nin kurduğu ve farklı etnik-mezhebi unsurları barındıran koalisyonun klasik Şii bileşenleri tam anlamıyla bir araya getiremeyebileceği öngörülmektedir.

Irak’ta son dakika gelişmelerinin sıkça yaşanması nedeniyle erken bir tahmin yapmak güç olsa da öne çıkan siyasi aktörler belirginleşmektedir. Başbakan Sudani liderliğindeki İmar ve Kalkınma Koalisyonu, Maliki’nin öncülüğündeki Kanun Devleti Koalisyonu, Amiri’nin liderliğindeki Fetih Koalisyonu ve Ammar Hakim’in başını çektiği Hikme Akımı Şii cephesinde öne çıkmaktadır.

Sünni tarafında ise Halbusi liderliğindeki Takaddum Partisi, mevcut Savunma Bakanı Sabit Abbasi’nin önderliğindeki Ulusal Hasim Koalisyonu ve Samarra liderliğindeki Azm Koalisyonu dikkat çekmektedir. Türkmenleri temsilen de Muhammed Seman Ağa liderliğindeki ITC seçimlerde yer almaktadır. Kürtler cephesinde ise Mesut Barzani liderliğindeki KDP ve Bafel Talabani önderliğindeki KYB arasındaki yarış yine belirleyici konumdadır.

Genel olarak bakıldığında Şii, Sünni, Kürt ve Türkmen gruplar arasında süren karşılıklı güvensizlik seçim ortamına da doğrudan yansımaktadır. Bununla birlikte etnik ve mezhebi grupların iç rekabet ve bölünmelerinde de artış gözlemlenmektedir. Bu durum Irak siyasetindeki normalleşme ve kimlik odaklı si-

yasetten uzaklaşma olarak okunabileceği gibi siyasal sistemi ve kurumsal dengesi oturmayan Irak için yeni bir kırılmayı da ifade edebilir.

Bu noktada gruplar arasındaki iş birliği ya da yaşanan gerilimler özellikle Bağdat merkezli hükümet kurma süreçlerinde ve koalisyon pazarlıklarında kritik bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla seçim sonuçları yalnızca oy oranlarıyla değil etnik ve mezhepsel kimlik grupları arasındaki siyasi ilişkiler, güç dengeleri ve ittifak yapılarına göre de şekillenecektir. 2021 seçimlerinde çoğunluğu elde eden Şii Koordinasyon Çerçevesi 2025 seçimlerine gelindiğinde farklı koalisyonlara bölünerek yeni bir siyasi tablo ortaya çıkarmıştır.

SONUÇ

Son dakika değişimlerinin sıklıkla baş gösterdiği Irak'ta erken bir tahmin yürütmek zor olsa da seçim öncesi yapılan tahminlerde Başbakan Sudani öncülüğündeki İmar ve Kalkınma Koalisyonu, Halbusi liderliğindeki Takaddum, Savunma Bakanı Sabit Abbasi'nin başında bulunduğu Hasim Koalisyonu ve Mesut Barzani liderliğindeki KDP'nin seçim yarışında öne çıkması beklenmektedir. Ancak gerçek yarış seçim sonrası süreçte kendini gösterecektir. Özellikle başbakan adayının belirlenmesi konusunda Şii grupların tekrar bir araya gelip ortak aday çıkarıp çıkaramayacağı belirleyici olacaktır. Bununla birlikte seçimlere katılmasa da Sadr'ın hem seçim sürecinde tabanını nasıl yönlendireceği, Sadr seçmeninin oy verip vermeyeceği, verirse kime oy vereceği ve seçim sonrasında Sadr'ın nasıl bir yön çizeceği de yeni başbakan ve hükümetin kurulması konusundaki önemli faktörler olarak ön plana çıkmaktadır.

Buradan hareketle özellikle Şii grupların ortak bir aday üzerinde anlaşamaması durumunda bugüne kadarki hükümetlerden farklı olarak Parlamenteoya girmeye hak kazanan bütün grupların yer aldığı ve ulusal birlik hükümeti olarak anılan hükümetlerin yerine bir çoğunluk hükümeti kurulması yönüne gidilmesi muhtemel görülmektedir. Bu doğrultuda 11 Kasım 2025 seçimlerinin 2003 sonrası Irak'ın siyasi süreci açısından en kritik seçimlerden biri olacağını vurgulamak yanlış olmayacaktır.

BİLGAY DUMAN

Lisans ve yüksek lisans eğitimlerini sırasıyla 2004 ve 2007'de Kırıkkale Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamladı. Doktorasını 2024'te Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde "2003 Sonrası Irak'ta Etnisite-Mezhep İlişkisi: Türkmenler Örneği" başlıklı teziyle tamamladı. 2004'ten itibaren Türkiye'deki farklı düşünce kuruluşlarında araştırmacı, uzman ve koordinatör olarak görev aldı. Kasım 2024'ten beri Anadolu Ajansı Akademi müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Bu görevinin yanı sıra farklı üniversitelerde Ortadoğu üzerine dersler vermektedir. Ortadoğu ve özellikle Irak çalışmalarına yoğunlaşan Duman, Türk dış politikası ve Türk dünyası üzerine de araştırmalar yapmaktadır. Ulusal ve uluslararası düzeylerde pek çok yayını, panel, konferans ve semineri bulunan Duman farklı medya kuruluşlarında da görüşler sunmakta, uluslararası gözlemci olarak farklı ülkelerde seçim gözlemlerinde yer almaktadır.

HÜSEYİN ALİ SAEED HİMMETLİ

Üniversite eğitimini Karabük Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde tamamlayan Himmetli yüksek lisansını aynı üniversitede Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda sürdürmektedir. Keçiören Kaymakamlığı ve Keçiören Belediyesinde IOM (International Organization for Migration) projesi kapsamında 2016-2020 arasında Türkçe-Arapça tercüman ve saha çalışmaları koordinatörü olarak görev yapmıştır. Ayrıca SETA'da yaptığı çalışmalar kapsamında Bağdat, Erbil ve Musul vilayetlerinde çalışmalar yürütmüştür. SETA'da proje asistanı olarak araştırmalarına devam etmektedir.

Irak'ta Yeni Seçim: Değişen Dengeler ve Beklentiler

Bilgay Duman, Hüseyin Ali Saeed Himmetli

Irak 11 Kasım 2025'te yeni parlamento seçimlerini gerçekleştirecektir. Söz konusu seçimler gerek seçim öncesi süreçteki dinamikler gerekse yeniden şekillenen parti, ittifak ve koalisyon ilişkileri bakımından 2003 sonrası siyasal düzenin en kırılgan dönemlerinden birine işaret etmektedir. 2021 seçimlerinin ardından yaşanan siyasi tıkanma, Mukteda Sadr liderliğindeki Sadr Hareketi'nin siyasetten çekilmesi, Şii Koordinasyon Çerçevesi'nin güç kazanması ve Muhammed Şia Sudani başkanlığında kurulan Devleti Yönetme Koalisyonu yaklaşan seçim sürecinin temel eksenlerini oluşturmuştur. Sudani hükümeti yolsuzlukla mücadele, vilayet meclislerinin yeniden seçilmesi, yerinden edilenlerin dönüşü ve kamu hizmetlerinin iyileştirilmesi yönündeki söylemleriyle toplumsal desteğini artırmıştır.

Yaklaşık 21 milyon seçmenin oy kullanacağı seçimlerde 31 koalisyon, 38 parti ve 75 bağımsız liste yarışacaktır. Ülkede mezhepsel ve etnik temelli siyasal kimliklerin belirleyiciliği varlığını sürdürmektedir. Şii cephede Mukteda Sadr'ın seçimlere katılmama kararı ve Şii partiler arasındaki artan dağınıklık hem seçim sonuçlarını hem de seçim sonrası dönemi önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir.

Sünni cephedeki rekabet sürerken Kürt siyasetinde KDP ile KYB arasındaki derin çekişmenin devam etmesi de seçim sürecinin belirleyici unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda genel tablo yüksek düzeyde rekabet, iç blok parçalanmaları ve değişken ittifak senaryolarıyla şekillenmektedir.

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • BERLİN

www.setav.org